

אושפיזין ואושפיזות לפי שיטת ר' זלמן

מתוך "קרבת אלהים – על תיקון עולם ועל תיקון הלב" מאת הרב זלמן שחטר-שלומי
רות גן קגן (2006)

חסד (גדולה)

הדמות המאפיינת את חסד היא אברהם אבינו היושב בפתח אוהלו כחום היום ומחפש אורחים שיוכל להעניק להם מטובו. ספירת חסד משולה בקבלה למים, שכן החסד זורם כנוזל. לכן אני רואה את הדמות הנשית של חסד במרים הנביאה. שמה של מרים כולל רמזים רבים למים. כל האותיות של המילה מים נכללות בשמה. האות מ"ם עצמה התפתחה מכתב הסימנים שתיאר גלי מים, ואף המילה "מר" משמעותה טיפה ("כמר מדלי" ישעיהו מ', ט"ו). במקרא אנו מוצאים את מרים ליד היאור, דואגת לשלומו של משה התינוק, וזמן רב אחר כך רוקדת ושרה על גדת ים סוף. המדרש אף מספר לנו כי בזכותה נלוותה אל בני-ישראל במדבר באר מים פלאית.

גבורה (דין)

הדמות הגברית הקשורה בקבלה לגבורה היא יצחק שנעקד על גבי המזבח. את הדמות הנשית אני רואה בלאה. מספר המדרש:

כיון שילדה רבקה עשו ויעקב, נולדו ללבן שתי בנות לאה ורחל, שלחו אגרות אלו לאלו והתנו ביניהן, כדי שיטול עשו את לאה, ויעקב רחל, והיתה לאה שואלת במעשה עשו, והיתה שומעת שמעשיו רעים, והיתה בוכה בכל שעה לומר: כך עלה גורלי לרשע הזה...

מדרש תנחומא [בוכר] ויצא, י"ב

משום שלא לאה לא רצתה להינשא לעשו, היא קיבלה עליה החלטה המאפיינת את ספירת גבורה - לקחת את גורלה בידיה ולשנות את מהלך פני הדברים כדי שתינשא ליעקב, למרות שידעה שהוא אינו אוהב אותה אלא את אחותה. גבורה מתאפיינת במעשים מסוג זה לעומת חסד המתאפיינת בזרימה עם האירועים המתרחשים.

תפארת

תפארת היא אמת. הדמות המקושרת לתפארת היא יעקב אבינו, "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז', כ'). ליעקב שני שמות: יעקב וישראל. כאשר תפארת נמצאת במקומה אנו קוראים לה יעקב, אך כדי שתפארת תהיה אפקטיבית בעולם - היא חייבת להתפשט אל כל שאר הספירות. לא די בכך שיש דם בלב. חשיבותו של הלב היא בכך שהדם היוצא ממנו מגיע לכל חלקי הגוף. כאשר שאר הספירות מתמלאות בפעימתו של הלב, זו תפארת במלוא תפארתה והיא מכונה בשם ישראל (ואומנם שש הספירות מחסד ועד יסוד נקראות ששת קצות התפארת). הדמות הנשית בתפארת היא חנה אם שמואל הנביא. מחנה למדו חכמיםⁱ את סודה של התפילה, המכונה עבודה שבלב.ⁱⁱ

נצח והוד

ספירת נצח מזוהה עם משה רבנו, לכן היא מקושרת גם להנהגה ולהוראה. ספירת הוד היא אהרון הכהן, ובהתאם לכך היא מקושרת לכהונה. מקור הנבואה הוא מבין שניהם. נצח היא רגל ימין והוד היא רגל שמאלⁱⁱⁱ ו"מימין ומשמאל יניקת הנביאים".^{iv}

הדמויות הנשיות הקשורות לספירת הוד ולספירת נצח הן שרה ורבקה אמותינו. כאשר אנו הולכים, תמיד נצעד ביד ורגל נגדית, ולכן אם אברהם הוא יד ימין שרה תהיה רגל שמאל. יצחק הוא יד שמאל ולכן רבקה היא רגל ימין.^v רבקה יושבת בנצח משום שהיא אמנית הארגון מאחורי הקלעים להשגת מטרותיה. הוד היא

מושב הכהונה ובשנים האחרונות אנו מודעים יותר ויותר לאפיונה של שרה ככהנת הגדולה.^{vi}

יסוד

הדמות הגברית הקשורה לספירת יסוד היא יוסף, המכונה צדיק ("צדיק יסוד עולם", משלי י', כ"ה). יוסף זוכה לתואר צדיק משום שהתמודד בהצלחה עם פיתויי המיניות. כדמות הנשית לספירת יסוד אני רואה את תמר, שעליה אמר יהודה "צדקה ממני" (בראשית ל"ח, כ"ו). באופן מהופך, דווקא המעשה המיני ולא ההימנעות ממנו היו במקרה של תמר המעשה הנכון. הספירה המשתלשלת ישירות מיסוד היא מלכות, ואכן, דוד המסמל את ספירת מלכות, הוא צאצאה של תמר.

מלכות

הדמות הארכיטיפית הגברית שבספירת מלכות היא דוד המלך. מלכות נתפסת בקבלה כספירה הנשית האולטימטיבית, בהיותה כלי מקבל ומושפע משאר הספירות המוגדרות ככוח הזכרי. מלכות היא השבת, הכלה, השכינה. הדמות הנשית המיוחסת לספירת מלכות, גם בקבלה המסורתית, היא רחל אמנו. לעיתים היא מזוהה גם עם דמויותיהן של אסתר ורות, שהרי נכתב: "ותלבש אסתר מלכות" (אסתר ה', א) ונאמר: רות היא "אמה של מלכות" (ילקוט שמעוני רות, רמז תקצ"ו).

ⁱ .ראו בבלי ברכות ל"א, ע"א.

ⁱⁱ . "איזו היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה" מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי כ"ג, כ"ה.

ⁱⁱⁱ . ולעיתים גם ירד, כליה, אשך או שחלה.

^{iv} . מתוך הפיוט הקפיקתי "אל מסתתר" לר' אברהם מימין.

^v . לפי המינוחים ההינדואיסטיים נוכל לומר כי שרה היא כביכול השאקטי של אברהם, ורבקה היא כביכול השאקטי של יצחק.

^{vi} . ראו Savina Teubal, *Sara the Priestess*, Swallow Press, 1984.